



Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2015. október 6. *

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem — EK 82. cikk — Erőfölénnyel való visszaélés — A tömeges postai küldemények kézbesítésének piaca — Címzett reklámküldemények — Visszamenőleges hatályú árendedményrendszer — Kiszorító hatás — A megegyező hatékonyságú versenytárs kritériuma — A versenyellenes hatás valószínűsége és komoly jellege”

A C-23/14. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Sø-og Handelsretten (tengerészeti és kereskedelmi bíróság, Dánia) a Bírósághoz 2014. január 16-án érkezett, 2014. január 8-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Post Danmark A/S**

és

a **Konkurrencerådet**

között

a **Bring Citymail Danmark A/S**

részvételével

folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: R. Silva de Lapuerta tanácselnök, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, J. L. da Cruz Vilaça (előadó) és C. Lycourgos bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,

hivatalvezető: C. Strömholm tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2015. március 26-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Post Danmark A/S képviseletében S. Zinck advokat és T. Lübbig Rechtsanwalt,
- a Bring Citymail Danmark A/S képviseletében P. Jakobsen advokat,

* Az eljárás nyelve: dán.

- a dán kormány képviselőjében M. Wolff, meghatalmazotti minőségben, segítője: J. Pinborg advokat,
- a német kormány képviselőjében T. Henze és J. Möller, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében É. Gippini Fournier, L. Malferrari és L. Grønfeldt, meghatalmazotti minőségben,
- az EFTA Felügyeleti Hatóság képviselőjében X. Lewis, M. Schneider és M. Moustakali, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2015. május 21-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EK 82. cikk értelmezésére vonatkozik.
- 2 Ezt a kérelmet a Post Danmark A/S (a továbbiakban: Post Danmark) és a Konkurrencerådet (versenytanács) között, az e vállalkozás által 2007-ben és 2008-ban végrehajtott, a tömeges, címzett reklámküldeményekre vonatkozó, visszamenőleges hatályú árendegedményrendszer tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 3 Az alapügy tényállása idején, vagyis a 2007-ben és 2008-ban, a Post Danmark a dán állam ellenőrzése alatt állt, és a feladata a 2 kg alatti súlyú levelek és csomagok, többek között a tömeges küldemények Dánia egész területére egy napon belül történő kézbesítésének egyetemes postai szolgáltatására terjedt ki. Olyan díjszabást kellett alkalmaznia, amely szerint az egyetemes szolgáltatási kötelezettség hatálya alá tartozó szolgáltatások díjai a kézbesítési címtől függetlenek voltak, függően nem változhattak.
- 4 A Post Danmark a vele szemben előírt egyetemes szolgáltatási kötelezettségért és egységes díjszabásért cserébe törvényi monopóliummal rendelkezett a legfeljebb 50 gramm súlyú levelek kézbesítésére vonatkozóan, beleértve a tömeges küldeményeket, többek között a címzett reklámküldeményeket.
- 5 A címzett reklámküldemények a tömeges küldemények piacának egy szegmensét képezik, amelyek esetében azonos tartalmú, címzett reklámküldeményeknek egy reklámkampány keretében történő kézbesítéséről van szó.
- 6 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a Post Danmark a címzett reklámküldeményekre vonatkozóan egy árendegedményrendszert vezetett be 2003-ban, vagyis egy olyan időszakban, amikor nem állt fenn verseny a tömeges küldemények kézbesítésének piacán, és amikor a levélkézbesítési monopólium valamennyi, legfeljebb 100 gramm súlyú levélre kiterjedt.
- 7 Ezek az árendegedmények az ügyfél minden olyan küldeményére vonatkoztak, amelyek alkalmanként elérték a legalább 3000 példányt, amennyiben a küldemények összessége évente elérte a legalább 30 000 levelet, vagy ha az éves postaköltségének értéke legalább bruttó 300 000 dán koronát (DKK, kb. 40 200 euró) tett ki. Ez az árendegedményrendszer 6%-tól 16%-ig terjedő skálán mozgott; ez utóbbi mérték azon ügyfelekre vonatkozott, akiknek a küldeményei éves szinten meghaladták a 2 millió példányt vagy a 20 millió DKK-t (kb. 2 680 426 euró). Az árendegedmény mértéke „egységes” volt, vagyis valamennyi ügyfél ugyanabban az árendegedményben részesülhetett a referencia-időszak – mégpedig egy év – során teljesített vásárlásainak összességétől függően.

- 8 A Post Danmark és az ügyfelei az év elején megállapodásokat kötöttek, amelyekben rögzítették az adott évre szóló becsült küldeménymennyiséget. Ezen az alapon állapították meg az árengedményt, és ezen az alapon történt a rendszeres kiszámlázás. Az év végén a Post Danmark kiigazítást végzett, amennyiben a kézbesített mennyiség nem felelt meg a kezdeti becslésnek. A küldemények árát minden egyes ügyfél esetében kiigazították az év végén – ugyanazon év elejére visszamenőleges hatállyal – a ténylegesen elküldött küldemények mennyisége alapján. A biztosított árengedmény végleges mértéke így az érintett időszakban kézbesített valamennyi küldeményre vonatkozott, és nem csak a kezdetben becsült mennyiséget meghaladó küldeményekre. Ugyanígy, ha valamely ügyfél küldeményeinek mennyisége kevesebbnek bizonyult a becsült mennyiségnél, visszatérítéssel tartozott a Post Danmarknak.
- 9 Az alapügyben szóban forgó árengedményrendszer minden címzett reklámküldeményre vonatkozott, függetlenül attól, hogy a Post Danmark monopóliumának körébe tartozott-e, és hogy a kézbesítésre olyan területen került-e sor, ahol nem volt más szolgáltató. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy címzett reklámküldemények kapcsán alkalmazott árengedmények fokozatossága főként a közép méretű ügyfeleknek kedvezett, mivel a nagy ügyfelek megrendelési mennyisége jelentősen meghaladta a felső határt.
- 10 A Bring Citymail Danmark A/S (a továbbiakban: Bring Citymail), az egyetemes postai szolgáltatásokat ellátó norvég társaság, a Poste Norge AS leányvállalata, 2007. január 1-jétől üzleti levelek – beleértve a címzett reklámküldemények formájában történő – kézbesítését kezdte meg Dániában. A Bring Citymail e levelek kézbesítését a feladástól számított nem egy, hanem három napon belül vállalta. Ez a szolgáltatás Koppenhágában (Dánia) és környékén kb. 1 millió háztartást szolgált ki, ami az érintett háztartások összessége kb. 40%-ának felelt meg.
- 11 A releváns időszakban a Bring Citymail volt a Post Danmark egyetlen komoly versenytársa a tömeges küldemények piacán.
- 12 A Bring Citymail 2010-ben kivonult a dán piacról, miután jelentős veszteségeket szenvedett. Az ezzel kapcsolatban szolgáltatott tájékoztatás szerint 500 millió DKK (kb. 67 010 654 euró) kára keletkezett az alapítási költségek és a 2006–2009. számviteli években bekövetkezett negatív eredmények miatt.
- 13 A Bring Citymail által előterjesztett panasz alapján a Konkurrencerådet a 2009. június 24-i határozatában úgy ítélte meg, hogy a Post Danmark a tömeges küldemények kézbesítésének piacán fennálló erőfölényével visszaélt, mivel 2007-ben és 2008-ban a címzett reklámküldemények esetében olyan árengedményeket alkalmazott, amelyek hatásaként kialakult az ügyfélkör hűsége, és „lezárult” a piac, anélkül hogy ez a fogyasztók javát szolgáló és az említett árengedmények versenykorlátozó hatásait ellensúlyozó hatékonysági előnyökkel igazolható lett volna.
- 14 A Konkurrencerådet többek között úgy vélte, hogy a Post Danmark kikerülhetetlen kereskedelmi partner a tömeges küldemények piacán, mivel 95%-os részesedéssel rendelkezett egy olyan piacon, amelyet magas piacralépési korlátok és méretgazdaságosság jellemzett. Ráadásul a Post Danmark a törvényi monopóliumból eredően jelentős strukturális előnyöket élvezett, hiszen Dániában a releváns időszakban a tömeges küldemények több mint 70%-a e monopólium alá tartozott, valamint egész Dánia területére kiterjedő, egyedülálló földrajzi lefedettséget élvezett.
- 15 A Konkurrencerådet szerint ezek a tényezők az ilyen fajta szolgáltatásokat igénybe vevő ügyfélkört arra kényszerítették, hogy a Post Danmark kizárólagos jogainak körébe tartozó küldemények 70%-ával, és a Bring Citymail földrajzi lefedettségét meghaladóan kézbesítendő tömeges küldemények jelentős részével a Post Danmarkhoz forduljon, úgyhogy a Bring Citymail a saját földrajzi övezetében csakis a küldemények kb. 30%-át illetően versenyezhetett.
- 16 Ezenkívül a Konkurrencerådet kiemelte az árengedményrendszer szerkezetét és tartalmát, különösen pedig annak visszamenőleges jellegét és a jogosultság megszerzéséhez szükséges egyéves időszakot, valamint az árengedmények mértékét. A Konkurrencerådet megállapításai szerint a monopóliumon

kívül eső, címzett reklámküldeményként kézbesített küldemények körülbelül kétharmadát nem lehetett volna átadni a Post Danmarktól a Bring Citymailnek anélkül, hogy az ne fejtett volna ki negatív hatást az árengedmények mértékére.

- 17 Ebből arra következtetett, hogy az említett rendszer a piacon versenyellenes kizorító hatást fejtett ki. E tekintetben a Konkurrencerådet a Post Danmarkkal ellentétben úgy vélte, hogy nem szükséges az árengedményrendszer által keltett versenyellenes kizorító hatás értékelését az ún. „megegyező hatékonyságú versenytárs” kritériumára alapítani, amely az erőfölényben lévő vállalkozás árainak és költségeinek összehasonlítását jelenti. E hatóság szerint ugyanis az érintett piac sajátos jellemzőire tekintettel ezen összehasonlítás céljából nem várható el, hogy egy új versenytárs rövidtávon a Post Danmarkkal megegyező hatékonyságú legyen.
- 18 A Konkurrenceankenævnet (fellebbviteli versenybizottság) 2010. május 10-i határozatával helybenhagyta a Konkurrencerådet 2009. június 24-i határozatát.
- 19 A Post Danmark az üggyel a Sø- og Handelsrettenhez (tengerészeti és kereskedelmi bíróság) fordult, amely úgy ítélte meg, hogy bár nem vitatott, hogy ahhoz, hogy egy olyan árengedményrendszer, mint amelyről az alapügyben szó van, ellentétben álljon az EK 82. cikkel, annak alkalmasnak kell lennie arra, hogy bizonyos kizorító hatással bírjon, kétség merül fel azonban azon szempontok tekintetében, amelyek alapján értékelni kell azt, hogy egy ilyen rendszer ténylegesen alkalmas-e arra, hogy az EK 82. cikkel ellentétes kizorító hatással bírjon.
- 20 E körülmények között a Sø- og Handelsretten úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából az alábbi kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Milyen iránymutatásokat kell használni annak eldöntéséhez, hogy az EK 82. cikkel ellentétes erőfölénnyel való visszaélést valósít-e meg az erőfölényben lévő vállalkozás, amikor az előzetes döntéshozatalra utaló határozat 10. és 11. pontjában hivatkozott jellemzőkkel bíró, egységes mennyiségi küszöbértékkel rendelkező árengedményrendszert alkalmazza?

A kérdést előterjesztő bíróság kéri, hogy a Bíróság válaszában tisztázza, milyen jelentősége van az értékelés során annak, hogy úgy alakították-e ki az árengedményrendszer küszöbértékeit, hogy az árengedményrendszer a piacon megtalálható ügyfelek többségére alkalmazandó legyen.

A kérdést előterjesztő bíróság kéri, hogy a Bíróság válaszában tisztázza továbbá, hogy az ilyen árengedményrendszernek az EK 82. cikk szerinti értékelése tekintetében van-e, és ha igen, milyen jelentősége van az erőfölényben lévő vállalkozás árainak és költségeinek (a »megegyező hatékonyságú versenytárs« kritériumának jelentősége).

A kérdést előterjesztő bíróság ugyanakkor annak tisztázását is kéri a Bíróságtól, hogy ezzel összefüggésben milyen jelentőséggel bírnak a piac jellemzői, beleértve azt is, hogy a piac jellemzői indokolhatják-e a piaclezáró hatásnak a megegyező hatékonyságú versenytárs kritériumától eltérő vizsgálatokkal és elemzésekkel történő bizonyítását (e tekintetben lásd a Bizottság [»Iránymutatás az EK-Szerződés 82. cikkének az erőfölényben lévő vállalkozások versenykorlátozó visszaélő magatartására történő alkalmazásával kapcsolatos bizottsági jogérvényesítési prioritásokról« című] közleményének [HL 2009. C 45., 7. o.] 24. pontját).

2) Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat 10. és 11. pontjában hivatkozott jellemzőkkel bíró árengedményrendszer versenyellenes hatásának mennyire kell valószínűnek és komolynak lennie ahhoz, hogy alkalmazandó legyen az EK 82. cikk?

- 3) Az első és a második kérdésre adott válaszra tekintettel a nemzeti bíróságnak milyen különös körülményeket kell figyelembe vennie annak értékelésekor, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban bemutatott körülmények között (a piac és az árengedményrendszer jellemzői) az árengedményrendszer rendelkezik-e, vagy rendelkezhet-e olyan piaclezáró hatással az adott ügyben, hogy az az EK 82. cikk hatálya alá tartozó visszaélést valósítson meg?

Ezzel összefüggésben követelmény-e a piaclezáró hatás érzékelhetősége?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdés első és második bekezdéséről, valamint a harmadik kérdés első bekezdéséről

- 21 A kérdést előterjesztő bíróság az első kérdésének első és második bekezdésével, valamint harmadik kérdésének első bekezdésével, amelyeket együttesen kell megvizsgálni, lényegében annak tisztázására kéri a Bíróságot, hogy milyen kritériumokat kell alkalmazni annak meghatározásához, hogy egy olyan árengedményrendszer, mint amelyről az alapügyben szó van, az EK 82. cikket sértő kizorító hatással rendelkezhet-e. A kérdést előterjesztő bíróság továbbá azt kérdezi, hogy ezen értékelés keretében milyen jelentőséget kell tulajdonítani annak, hogy az említett árengedményrendszer a piacon megtalálható ügyfélkör többségére alkalmazandó.
- 22 A Bírósághoz benyújtott iratokból kitűnik, hogy a Post Danmark által 2007-ben és 2008-ban alkalmazott árengedményrendszer három fő jellemzővel bírt.
- 23 Először is az árengedményrendszer, amely egy 6%-tól 16%-ig terjedő skálán mozgott, „egységes” volt, vagyis valamennyi ügyfél ugyanabban az árengedményben részesülhetett az egyéves referencia-időszak során teljesített vásárlásainak összességétől függően.
- 24 Másodszor az árengedmények „feltételesek” voltak abban az értelemben, hogy a Post Danmark és az ügyfelei az év elején megállapodásokat kötöttek, amelyekben rögzítették az adott évre szóló becsült küldeménymennyiséget. Az év végén a Post Danmark kiigazítást végzett, amennyiben a kézbesített mennyiség nem felelt meg a kezdeti becslésnek.
- 25 Harmadszor az árengedmények „visszamenőlegesek” voltak abban az értelemben, hogy amennyiben a küldemények eredetileg meghatározott küszöbértékét meghaladták, az árengedmény év végén megállapított mértéke az érintett időszakban kézbesített valamennyi küldeményre vonatkozott, és nem csak a kezdetben becsült mennyiséget meghaladó küldeményekre.
- 26 Az EK 82. cikknek valamely árengedményrendszerre való alkalmazását illetően emlékeztetni kell arra, hogy a piaci erőfölénnyel való, a tagállamok közti kereskedelemre hatást gyakorló visszaélés megtiltásával ez a cikk olyan magatartásokra vonatkozik, amelyek alkalmasak arra, hogy befolyásolják a piac szerkezetét, ahol pontosan az ilyen helyzetben lévő vállalkozás jelenlétének következtében a verseny már meggyengült, és amelyek a piacon még létező versenyszint fenntartásának vagy e verseny fejlődésének akadályozásával járnak (lásd ebben az értelemben: *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin* kontra Bizottság ítélet, 322/81, EU:C:1983:313, 70. pont; *British Airways* kontra Bizottság ítélet, C-95/04 P, EU:C:2007:166, 66. pont).
- 27 Az állandó ítélkezési gyakorlatból továbbá kitűnik, hogy a kizárólag az érintett gyártótól beszerzett mennyiséghez kötött mennyiségi engedménnyel ellentétben, amely főszabály szerint nem sérti az EK 82. cikket, a hűségengedmény, amely pénzügyi előnyök biztosítása útján annak megakadályozására irányul, hogy az ügyfelek a versenytárs gyártóktól való beszerzéssel fedezzék szükségleteik egészét vagy

jelentős részét, e cikk értelmében vett visszaélésnek minősül (lásd: *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin kontra Bizottság* ítélet, 322/81, EU:C:1983:313, 71. pont; *Tomra Systems és társai kontra Bizottság* ítélet, C-549/10 P, EU:C:2012:221, 70. pont).

- 28 Az alapügyben szóban forgó árengedményrendszert illetően meg kell jegyezni, hogy ez a rendszer nem tekinthető egyszerűen kizárólag a beszerzett mennyiséghez kötött mennyiségi engedménynek, mivel a szóban forgó árengedményeket nem az egyes egyedi megrendelések tekintetében biztosítják, ami ezáltal a szolgáltató költségmegtakarításának felelne meg, hanem egy adott időszak során tett megrendelések összessége alapján. Másfelől nem kapcsolódott hozzá a vevők azon kötelezettsége vagy ígérete sem, hogy a szükségleteiket kizárólag vagy egy bizonyos hányadig a Post Danmarktól való beszerzéssel fedezik, ami az előző pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében vett hűségengedménytől megkülönböztette.
- 29 E körülmények között, amint a Bíróság már több alkalommal megállapította, annak meghatározásához, hogy az erőfőlényben lévő vállalkozás egy olyan árengedményrendszer alkalmazásával, mint amelyről az alapügyben szó van, visszaélt-e ezen erőfőlénnyel, az összes körülményt mérlegelni kell, különösen az árengedmény adásának feltételeit és módjait, és meg kell vizsgálni, hogy ez az engedmény – olyan előny útján, amely nem alapul semmilyen, ezen előnyt igazoló gazdasági ellenszolgáltatáson – a vevő beszerzési forrásokra vonatkozó választási lehetőségének korlátozására vagy elvételére, a versenytársak piacra jutásának akadályozására, egyenértékű szolgáltatások esetén az üzletfelekkel szemben eltérő feltételek alkalmazására vagy az erőfőlény torzult versennyel való megerősítésére irányul-e (*British Airways kontra Bizottság* ítélet, C-95/04 P, EU:C:2007:166, 67. pont; *Tomra Systems és társai kontra Bizottság* ítélet, C-549/10 P, EU:C:2012:221, 71. pont).
- 30 A jelen ügy sajátosságait figyelembe véve a releváns körülmények összességének vizsgálata során a Post Danmark erőfőlényének terjedelmét és az érintett piac sajátos versenyfeltételeit is számításba kell venni.
- 31 E tekintetben először is azt kell megvizsgálni, hogy ezek az árengedmények alkalmasak-e kizorító hatás kifejtésére, azaz hogy egyrészt nehezítik-e vagy akár lehetetlenné teszik-e az erőfőlényben lévő vállalkozás versenytársai számára a piacra jutást, másrészt hogy nehezítik-e vagy akár lehetetlenné teszik-e a vállalkozás szerződő partnerei számára a különböző beszerzési források vagy kereskedelmi partnerek közti választást. Ezt követően azt kell megvizsgálni, hogy gazdaságilag objektív módon igazolhatók-e a nyújtott árengedményeknek (*British Airways kontra Bizottság* ítélet, C-95/04 P, EU:C:2007:166, 68. és 69. pont).
- 32 Elsősorban az árengedmények adásának feltételeit és módjait illetően emlékeztetni kell arra, hogy az alapügyben szóban forgó árengedmények „visszamenőlegesek” voltak abban az értelemben, hogy amennyiben a küldemények mennyiségének az év elején eredetileg meghatározott küszöbértékét meghaladták, az árengedmény év végén megállapított mértéke a referencia-időszakban kézbesített valamennyi küldeményre vonatkozott, és nem csak a kezdetben becsült mennyiséget meghaladó küldeményekre. Ezzel szemben, ha valamely ügyfél küldeményeinek mennyisége kevesebbnek bizonyult a becsült mennyiségnél, visszatérítéssel tartozott a Post Danmarknak.
- 33 Márpedig az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy a szerződő feleknek az erőfőlényben lévő vállalkozással szembeni szerződéses kötelezettségei és a rájuk gyakorolt nyomás különösen súlyos lehet akkor, ha az engedmény nemcsak az e vállalkozás termékeinek ezen szerződő fél által a figyelembe vett időszakban való vásárlásainak növekedésétől függ, hanem kiterjed ezen vásárlások egészére is. Ily módon az erőfőlényben lévő vállalkozás termékeire vonatkozó vásárlások viszonylag enyhe változásai a szerződő felek tekintetében aránytalan hatásokat eredményeznek (lásd ebben az értelemben: *British Airways kontra Bizottság* ítélet, C-95/04 P, EU:C:2007:166, 73. pont).
- 34 Ezt meghaladóan hangsúlyozni kell, hogy az alapügyben szóban forgó árengedményrendszer egyéves referencia-időszakon alapult. Márpedig egy viszonylag hosszú referencia-időszak során értékesített mennyiség függvényében adott árengedmények valamennyi rendszerének velejárója az, hogy a

referencia-időszak végén nő a vásárlóra nehezedő nyomás, hogy elérje az előny megszerzéséhez szükséges vásárlási mennyiséget, vagy hogy elkerülje az egész időszakra nézve előre látható veszteséget (Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin kontra Bizottság ítélet, 322/81, EU:C:1983:313, 81. pont).

- 35 Következésképpen, amint azt a főtanácsnok az indítványának 37. és 38. pontjában megjegyezte, az ilyen árendegedményrendszer lehetővé teheti az erőfölényben lévő vállalkozás számára, hogy a saját ügyfeleit könnyebben magához kösse, valamint a versenytársai ügyfeleit magához csábítsa, és ezáltal az érintett piacon a kereslet versenynek kitett részét a saját javára elszívja. Ezt a szívóhatást a jelen ügyben még az is erősíti, hogy az árendegedmények különbségtétel nélkül vonatkoztak a kereslet vitatható és nem vitatható részére is, vagyis ez utóbbi esetben a Post Danmark törvényi monopóliumának körébe tartozó, az 50 gramm alatti súlyú címzett reklámküldeményekre is.
- 36 Az alapügyben a Bírósághoz benyújtott iratokból kitűnik, hogy a Post Danmark 25 legjelentősebb ügyfelét, akik a releváns időszakban az érintett piacon végzett műveletek volumenének körülbelül felét, a monopóliumon kívül eső, címzett reklámküldeményként kézbesített küldemények körülbelül kétharmadát adták, nem lehetett volna a Post Danmarktól átirányítani a Bring Citymailhez anélkül, hogy az ne fejtett volna ki negatív hatást az árendegedmények mértékére. Amennyiben ez az állítás beigazolódik, amelynek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata, a Post Danmarktól való kizárólagos vagy alapvető beszerzésre ösztönzés különösen erős, mivel jelentős mértékben korlátozza a vevők beszerzési forrásokra vonatkozó választási lehetőségét.
- 37 Egyébiránt, ami az engedmények mértékének egységesítését illeti, vagyis hogy valamennyi ügyfél ugyanabban az árendegedményben részesülhetett a referencia-időszak során teljesített vásárlásainak összességétől függően, ez a jellemző kétségtelenül arra enged következtetni, hogy a Post Danmark által bevezetett árendegedményrendszer főszabály szerint nem jelentette az EK 82. cikk c) pontja értelmében vett, egyenértékű szolgáltatások esetén az üzletfelekkel szemben eltérő feltételek alkalmazását.
- 38 Mindazonáltal önmagában attól, hogy egy árendegedményrendszer nem alkalmaz hátrányos megkülönböztetést, még úgy lehet tekinteni, hogy az az EK 82. cikket sértő kizorító hatás kifejtésére alkalmas. Ugyanis a Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin kontra Bizottság ítéletben (322/81, EU:C:1983:313, 86. és 91. pont) a Bíróság, miután elutasította a Bizottság azon kifogását, amely szerint a Michelin által alkalmazott árendegedményrendszer hátrányos megkülönböztetéshez vezet, megállapította, hogy sérti az EK 82. cikket, mivel a viszonteladók e társaságtól való függőségét hozza létre.
- 39 Másodsorban a Post Danmark erőfölényének terjedelmét és a tömeges postai küldemények piacának sajátos versenyfeltételeit illetően az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a Post Danmark 95%-os piaci részesedéssel rendelkezett egy olyan piacon, amelyet magas piacralépési korlátok és jelentős méretgazdaságosság jellemzett. A Post Danmark a legfeljebb 50 gramm súlyú levelek kézbesítésére vonatkozó törvényi monopóliumból eredően strukturális előnyöket is élvezett, ami a tömeges küldemények összességének 70%-át érintette. Ráadásul a Post Danmark egész Dánia területére kiterjedő, egyedülálló földrajzi lefedettséget élvezett.
- 40 Márpedig a rendkívül jelentős piaci részesedés az azzal rendelkező vállalkozást olyan hatalmi helyzetbe hozza, amely azt kötelező partnerre teszi, és amely a független magatartás lehetőségét biztosítja számára (Hoffmann-La Roche kontra Bizottság ítélet, 85/76, EU:C:1979:36, 41. pont). E körülmények között az említett vállalkozás versenytársainak különösen nehéz jobb ajánlatot tenniük az eladások egész volumenére alapított engedményekkel szemben. Tekintettel a jelentősen nagyobb piaci részesedésére, az erőfölényben lévő vállalkozás általában kikerülhetetlen kereskedelmi partnernek minősül a piacon (lásd: British Airways kontra Bizottság ítélet, C-95/04 P, EU:C:2007:166, 75. pont).
- 41 Ez a körülmény a jelen ítélet 39. pontjában meghatározott, a releváns piacon fennálló versenyhelyzet pontosítására szolgáló tényezőkkel együtt arra enged következtetni, hogy a verseny ott már érezhetően korlátozott volt.

- 42 E körülmények között úgy kell tekinteni, hogy valamely vállalkozás által alkalmazott olyan árendegményrendszer, mint amelyről az alapügyben szó van, amely az ügyfelek e vállalkozás irányába való formális elkötelezése nélkül mégis arra irányul, hogy megnehezítse azt, hogy ezen ügyfelek a beszerzéseikkel a versenytárs vállalkozásokhoz forduljanak, versenyellenes kizorító hatást fejt ki (lásd ebben az értelemben: Tomra Systems és társai kontra Bizottság ítélet, C-549/10 P, EU:C:2012:221, 72. pont).
- 43 Egyébiránt a kérdést előterjesztő bíróság továbbá azt kérdezi, hogy a Post Danmark által bevezetett árendegményrendszer értékelése keretében milyen jelentőséget kell tulajdonítani annak, hogy ez a rendszer a piacon megtalálható ügyfélkör nagy részére alkalmazandó.
- 44 Az a körülmény, hogy a Post Danmark által alkalmazott árendegményrendszer a piacon megtalálható ügyfélkör nagy részét érintette, önmagában nem minősül e vállalkozás visszaélészerű magatartására utaló valószínűsítő körülménynek.
- 45 Ugyanis egy olyan ügy keretében, amelynek tárgya különösen valamely erőfölényben lévő vállalkozás által alkalmazott hűségengedmény értékelése volt, a Bíróság megállapította, hogy nem szükséges megvizsgálni, hogy milyen arányban állt a vitatott záradékot tartalmazó és az azt nem tartalmazó szerződések száma (Suiker Unie és társai kontra Bizottság ítélet, 40/73–48/73, 50/73, 54/73–56/73, 111/73, 113/73 és 114/73, EU:C:1975:174, 511. pont).
- 46 Az azonban, hogy az olyan árendegményrendszer, mint amelyről az alapügyben szó van, a piacon megtalálható ügyfélkör nagy részét lefedi, hasznos információval szolgálhat e gyakorlat jelentőségéről és piacra kifejtett hatásáról, mivel megerősítheti a versenyellenes kizorító hatás valószínűségét.
- 47 Végül abban az esetben, ha a kérdést előterjesztő bíróság azt állapítaná meg, hogy fennállnak a Post Danmarknak betudható versenyellenes hatások, emlékeztetni kell arra, hogy az erőfölényben lévő vállalkozás azonban igazolhatja azon cselekményeit, amelyek az EK 82. cikkben foglalt tilalom hatálya alá eshetnek.
- 48 Különösen az ilyen vállalkozás bizonyíthatja, hogy a magatartása által előidézett kizorító hatást ellentételezhetik, esetleg meg is haladhatják a hatékonyságban jelentkező előnyök, amelyekből a fogyasztók is részesülnek (lásd: British Airways kontra Bizottság ítélet, C-95/04 P, EU:C:2007:166, 86. pont; TeliaSonera Sverige ítélet, C-52/09, EU:C:2011:83, 76. pont).
- 49 Ez utóbbi tekintetben az erőfölényben lévő vállalkozásnak kell bizonyítania, hogy a vizsgált magatartásból eredő esetleges hatékonyságnövekedés semlegesíti az érintett piacokon a versenyre és a fogyasztók érdekeire valószínűleg káros hatásokat, továbbá hogy e hatékonyságnövekedés az említett magatartásnak köszönhetően megvalósítható, illetve megvalósítható volt, hogy e magatartás nélkülözhetetlen ennek megvalósításához, és hogy nem zárja ki a hatékony versenyt azáltal, hogy a tényleges vagy potenciális verseny fennálló forrásainak egészét vagy nagy részét megszünteti (Post Danmark ítélet, C-209/10, EU:C:2012:172, 42. pont).
- 50 A fenti megfontolásokra tekintettel az első kérdés első és második bekezdésére, valamint a harmadik kérdés első bekezdésére azt a választ kell adni, hogy annak meghatározásához, hogy egy erőfölényben lévő vállalkozás által bevezetett olyan árendegményrendszer, mint amelyről az alapügyben szó van, az EK 82. cikket sértő kizorító hatással rendelkezhet-e, az ügy összes körülményét meg kell vizsgálni, különösen az árendegmény adásának feltételeit és módjait, az érintett vállalkozás erőfölényének terjedelmét és az érintett piac sajátos versenyfeltételeit. Az a körülmény, hogy az említett árendegményrendszer a piacon megtalálható ügyfélkör nagy részét lefedi, hasznos információval szolgálhat e gyakorlat jelentőségéről és piacra kifejtett hatásáról, mivel megerősítheti a versenyellenes kizorító hatás valószínűségét.

Az első kérdés harmadik és negyedik bekezdéséről

- 51 A kérdést előterjesztő bíróság az első kérdésének harmadik és negyedik bekezdésében lényegében annak tisztázására kéri a Bíróságot, hogy valamely árendérendszernak az EK 82. cikk szerinti értékelése tekintetében milyen jelentőséget kell tulajdonítani a megegyező hatékonyságú versenytárs kritériumának.
- 52 Mivel a kérdést előterjesztő bíróság az első kérdésének negyedik bekezdésében hivatkozott az „Íránymutatás az [EK 82. cikknek] az erőfölényben lévő vállalkozások versenykorlátozó visszaélő magatartására történő alkalmazásával kapcsolatos bizottsági jogérvényesítési prioritásokról” szóló bizottsági közleményre, előzetesen meg kell jegyezni, hogy ez a szöveg csupán körülírja a Bizottságnak az elsődlegesen megvizsgálandó ügyek kiválasztására vonatkozó megközelítését, úgyhogy a Bizottság igazgatási gyakorlata nem rendelkezik kötőerővel a nemzeti versenyhatóságokra és bíróságokra nézve.
- 53 Meg kell jegyezni, hogy a megegyező hatékonyságú versenytárs kritériumának alkalmazása annak vizsgálatával jár, hogy valamely erőfölényben lévő vállalkozás árképzési gyakorlata az e vállalkozással megegyező hatékonyságú versenytárs piacról való kizorításának kockázatával jár-e.
- 54 Ez a kritérium az erőfölényben lévő vállalkozás által alkalmazott árak és az e vállalkozás részéről felmerült bizonyos költségek összehasonlításán, valamint e vállalkozás stratégiájának elemzésén alapul (lásd: Post Danmark ítélet, C-209/10, EU:C:2012:172, 28. pont).
- 55 A Bíróság a megegyező hatékonyságú versenytárs kritériumát különösen az alacsony áraknak a szelektív árak vagy felfaló árak formájában megjelenő gyakorlatára (lásd a szelektív árak tekintetében: Post Danmark ítélet, C-209/10, EU:C:2012:172, 28–35. pont; valamint a felfaló árak tekintetében: AKZO kontra Bizottság ítélet, C-62/86, EU:C:1991:286, 70–73. pont; France Télécom kontra Bizottság ítélet, C-202/07 P, EU:C:2009:214, 107. és 108. pont), valamint az árprés gyakorlatára alkalmazta (TeliaSonera Sverige ítélet, C-52/09, EU:C:2011:83, 40–46. pont).
- 56 Az áraknak és költségeknek az EK 82. cikk valamely árendérendszere való alkalmazásával összefüggésben történő összehasonlítását illetően a Bíróság megállapította, hogy az ügyfelek számára „negatív árak”, vagyis az önköltségi árnál alacsonyabban megállapított árak számlázása nem jelenti annak megállapításának előfeltételét, hogy az erőfölényben lévő vállalkozás által alkalmazott visszamenőleges árendérendszere visszaélészerű (Tomra Systems és társai kontra Bizottság ítélet, C-549/10 P, EU:C:2012:221, 73. pont). Ugyanebben az ügyben a Bíróság kifejtette, hogy az alkalmazott árak és a költségek összehasonlításának hiánya nem minősül téves jogalkalmazásnak (Tomra Systems és társai kontra Bizottság ítélet, C-549/10 P, EU:C:2012:221, 80. pont).
- 57 Ebből következik, amint azt a főtanácsnok az indítványának 61. és 63. pontjában megjegyezte, hogy az EK 82. cikkből vagy a Bíróság ítélkezési gyakorlatából nem vezethető le arra vonatkozó jogi kötelezettség, hogy az erőfölényben lévő vállalkozások árendérendszerei visszaélészerű jellegének megállapítását mindig a megegyező hatékonyságú versenytárs kritériumára alapozzák.
- 58 Ez a megállapítás azonban nem zárhatja ki eleve azt, hogy a valamely árendérendszert megkérdőjelező ügyekben e rendszernek az EK 82. cikkel való összeegyeztethetőségének vizsgálata érdekében a megegyező hatékonyságú versenytárs kritériumát alkalmazzák.
- 59 Egy olyan helyzetben azonban, mint amelyről az alapügyben szó van, amikor az erőfölényben lévő vállalkozás igen jelentős piaci részesedéssel rendelkezik, és különösen a törvényi monopóliumából eredően strukturális előnyöket élvez, amely monopólium az érintett piacon a küldemények 70%-át érinti, a megegyező hatékonyságú versenytárs kritériumának alkalmazása irreleváns, mivel a piac szerkezete gyakorlatilag lehetetlenné teszi egy megegyező hatékonyságú versenytárs megjelenését.

- 60 Továbbá egy olyan piacon, mint amelyről az alapügyben szó van, amelyet jelentős piacralépési korlátok védenek, egy kevésbé hatékony versenytárs jelenléte hozzájárulhat a versenyképesség felerősödéséhez ezen a piacon, ezáltal pedig korlátozhatja az erőfölényben lévő vállalkozás magatartását.
- 61 A megegyező hatékonyságú versenytárs kritériumát tehát úgy kell tekinteni, hogy az csupán egy a valamely árendérendőrendszer keretében történő erőfölénnyel való visszaélés fennállásának értékelésére szolgáló eszközök közül.
- 62 Ennélfogva az első kérdés harmadik és negyedik bekezdésére azt a választ kell adni, hogy a megegyező hatékonyságú versenytárs kritériumának alkalmazása nem jelenti valamely árendérendőrendszer visszaélészerű jellegének az EK 82. cikkre tekintettel való megállapításának elengedhetetlen feltételét. Egy olyan helyzetben, mint amelyről az alapügyben szó van, a megegyező hatékonyságú versenytárs kritériumának alkalmazása irreleváns.

A második kérdéssel és a harmadik kérdés második bekezdéséről

- 63 A kérdést előterjesztő bíróság az együttesen megválaszolandó második kérdésében és harmadik kérdésének második bekezdésében lényegében arra vár választ, hogy az EK 82. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy ahhoz, hogy egy olyan engedményrendszer, mint amelyről az alapügyben szó van, e cikk hatálya alá tartozzon, a versenyellenes hatásának egyrészt valószínűnek, másrészt pedig komolynak vagy érzékelhetőnek kell lennie.
- 64 Ami elsősorban a versenyellenes hatás valószínűségét illeti, a jelen ítélet 29. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy annak meghatározásához, hogy az erőfölényben lévő vállalkozás visszaélt-e ezen helyzetével valamely árendérendőrendszer alkalmazásával, különösen azt kell megvizsgálni, hogy ez az árendérendő a vásárló beszerzési forrásokra vonatkozó választási lehetőségének megszüntetésére vagy korlátozására, a versenytársak piacra jutásának megakadályozására, egyenértékű szolgáltatások esetén az üzletfelekkel szemben eltérő feltételek alkalmazására vagy az erőfölény torzított versennyel történő megerősítésére irányul-e.
- 65 E tekintetben, és amint azt a főtanácsnok az indítványának 80. pontjában kifejtette, valamely meghatározott gyakorlat versenyellenes hatása nem lehet tisztán hipotetikus jellegű.
- 66 A Bíróság azt is megállapította, hogy az ilyen gyakorlat visszaélészerű jellegének megállapításához e gyakorlatnak versenyellenes hatással kell rendelkeznie a piacon, de annak nem kell szükségszerűen konkrétan lennie, mivel elegendő, ha olyan lehetséges versenyellenes hatás nyer bizonyítást, amely alkalmas az erőfölényben lévő vállalkozáshoz képest legalább annyira hatékony versenytársak kizorítására (TeliaSonera Sverige ítélet, C-52/09, EU:C:2011:83, 64. pont).
- 67 Ebből következően az EK 82. cikk hatálya alá csupán azok az erőfölényben lévő vállalkozások tartoznak, amelyek magatartása versenyellenes hatást fejthet ki a piacon.
- 68 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy valamely árendérendőrendszer versenykorlátozó képességének értékelésekor figyelembe kell venni valamennyi releváns körülményt, különösen az árendérendő adásának módjait és feltételeit, az érintett ügyfelek számát, és azon piac jellemzőit, amelyen az erőfölényben lévő vállalkozás működik.
- 69 Ez az értékelés annak meghatározására irányul, hogy az erőfölényben lévő vállalkozás magatartása a versenytársak tényleges vagy valószínű kizorítását eredményezi-e a versenynek és ennélfogva a fogyasztók érdekeinek kárára (Post Danmark ítélet, C-209/10, EU:C:2012:172, 44. pont).

- 70 Ami másodsorban a versenyellenes hatás komoly vagy érzékelhető jellegét illeti, igaz ugyan, hogy az erőfölény fennállásának megállapítása önmagában nem foglal magában semmiféle kifogást az érintett vállalkozás tekintetében (Post Danmark ítélet, C-209/10, EU:C:2012:172, 21. pont), egy ilyen vállalkozás magatartása azáltal, hogy a piacon fennálló verseny szerkezete már meggyengült, az erőfölényével való visszaélésnek minősülhet (lásd ebben az értelemben: Hoffmann-La Roche kontra Bizottság ítélet, 85/76, EU:C:1979:36, 123. pont; France Télécom kontra Bizottság ítélet, C-202/07 P, EU:C:2009:214, 107. pont).
- 71 Így a Bíróság már több alkalommal megállapította, hogy az erőfölényben lévő vállalkozás különös felelősséggel tartozik azért, hogy magatartása ne csorbítsa a belső piacon a hatékony és torzulásmentes versenyt (lásd: Post Danmark ítélet, C-209/10, EU:C:2012:172, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 72 Ráadásul, mivel a piacon az erőfölényben lévő vállalkozás jelenléte miatt a verseny szerkezete már meggyengült, e versenyszerkezet minden további korlátozása erőfölénnyel való visszaélésnek minősülhet (Hoffmann-La Roche kontra Bizottság ítélet, 85/76, EU:C:1979:36, 123. pont).
- 73 Ebből következik, hogy az erőfölénnyel való visszaélés meghatározása érdekében egy érzékelhetőségi (*de minimis*) küszöb megállapítása nem indokolt. Ez a versenyellenes gyakorlat ugyanis természetesen a verseny nem elhanyagolható korlátozását vagy akár megszüntetését idézheti elő azon a piacon, amelyen az érintett vállalkozás működik.
- 74 A fenti megfontolásokból következik, hogy az EK 82. cikket úgy kell értelmezni, hogy ahhoz, hogy az erőfölényben lévő vállalkozás által alkalmazott olyan árendeményszerendszer, mint amelyről az alapügyben szó van, e cikk hatálya alá tartozzon, a versenyellenes hatásának valószínűnek kell lennie, anélkül, hogy bizonyítani kellene a komoly vagy érzékelhető jellegét.

A költségekről

- 75 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **Annak meghatározásához, hogy egy erőfölényben lévő vállalkozás által bevezetett olyan árendeményszerendszer, mint amelyről az alapügyben szó van, az EK 82. cikket sértő kizorító hatással rendelkezhet-e, az ügy összes körülményét meg kell vizsgálni, különösen az árendemény adásának feltételeit és módjait, az érintett vállalkozás erőfölényének terjedelmét és az érintett piac sajátos versenyfeltételeit. Az a körülmény, hogy az említett árendeményszer a piacon megtalálható ügyfélkör nagy részét lefedi, hasznos információval szolgálhat e gyakorlat jelentőségéről és piacra kifejtett hatásáról, mivel megerősítheti a versenyellenes kizorító hatás valószínűségét.**
- 2) **A „megegyező hatékonyságú versenytárs” kritériumának alkalmazása nem jelenti valamely árendeményszer visszaélésszerű jellegének az EK 82. cikkre tekintettel való megállapításának elengedhetetlen feltételét. Egy olyan helyzetben, mint amelyről az alapügyben szó van, a „megegyező hatékonyságú versenytárs” kritériumának alkalmazása irreleváns.**

- 3) **Az EK 82. cikket úgy kell értelmezni, hogy ahhoz, hogy az erőfölényben lévő vállalkozás által alkalmazott olyan árengedményrendszer, mint amelyről az alapügyben szó van, e cikk hatálya alá tartozzon, a versenyellenes hatásának valószínűnek kell lennie, anélkül, hogy bizonyítani kellene a komoly vagy érzékelhető jellegét.**

Aláírások